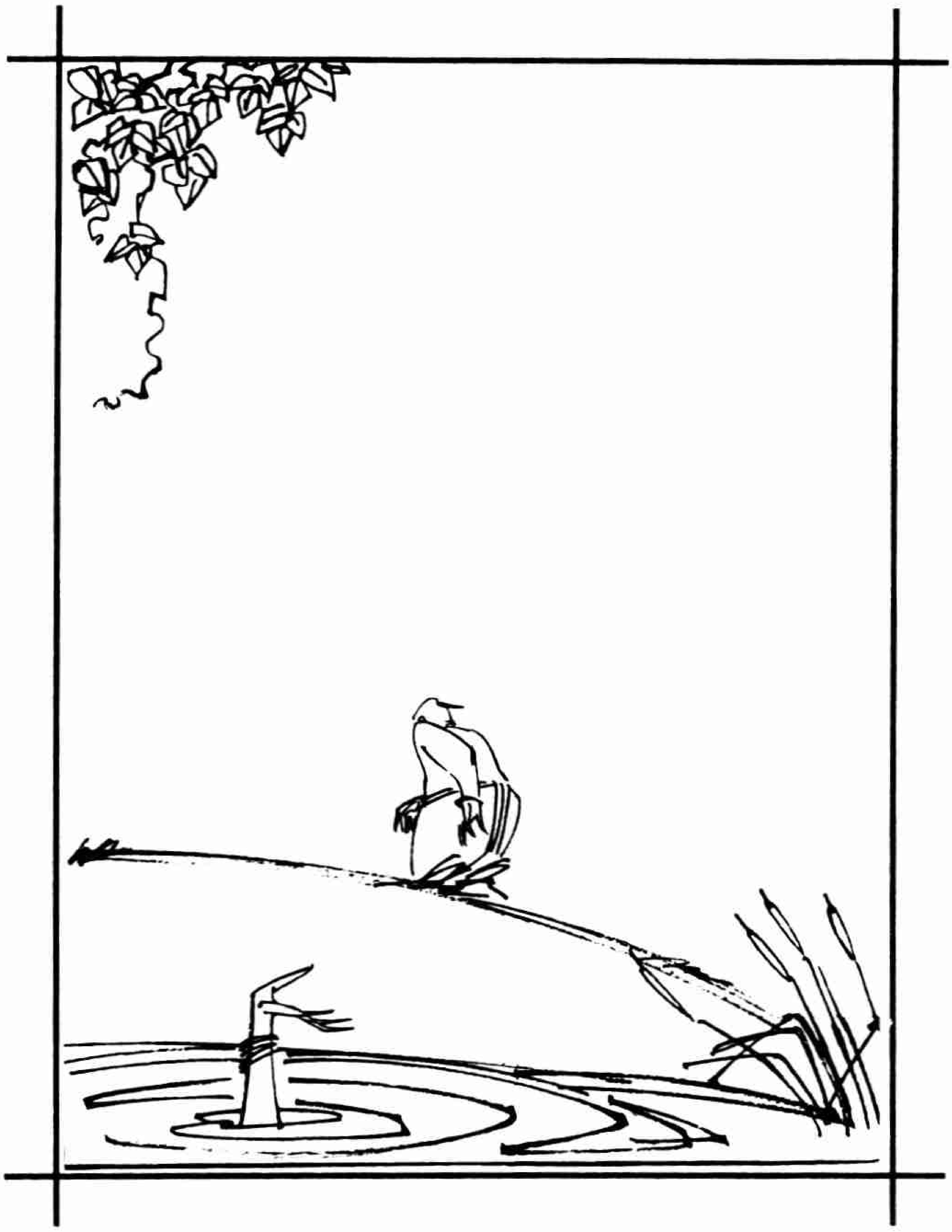

ఎర్ర శాలువా

ఆ మేడ తప్ప వేరే ఇళ్లు లేవు ఆ గట్టుమీద.

ముప్ఫై ఏళ్ళ క్రితం ఎప్పుడో సగంవరకూ కట్టి వదిలేసిన ఆ పాడైన మేడ కిటికీ మూలల్లోంచి రావిమొక్కలు మొలిచి బయటికొస్తున్నాయి.

గోడలన్నీ నాచుపట్టి పోయాయి. ప్రహరీ పడిపోయింది. ఇంటి ముందూ, వెనకా పిచ్చిమొక్కలు మొలిచి ఎత్తుగా ఎదిగిపోయాయి.

కరెంట్ లేదు. రాత్రయితే గబ్బిలాలు తిరుగుతూ వుంటాయి, గుడ్డి దీపం వెలుగుతూ వుంటుంది.

ఆదెమ్మగారు ఆ మేడకి యజమాని, అంత పెద్ద మేడలో ఆమె ఒక్కర్తే వుంటుంది. సన్నగా ఒడిలిపోయి బాగా ఒంగిపోయిన డెబ్భైఏళ్ళ మనిషామె.

శనగపప్పూ, బెల్లంతో చేసిన చిన్న చిన్న వుండలూ, కొబ్బరి బిళ్ళలూ, బఠాణీలూ, మొరమొరాలూ మేడ ముందు చిన్న దుకాణంగా పెట్టుకుని కూర్చుంటుంది ఆదెమ్మ. కాకులు ఎత్తుకుపోకుండా బెత్తంలాంటిది పట్టుకుంటుంది.

కానీ ఇన్నాళ్ళలో ఆ గట్టుమీదవాళ్ళెవరూ ఆమె దుకాణంలో కొన్న రుజువులు లేవు. ఆ ఉండలూ, బఠాణీలూ సాయంత్రమైతే గట్టుపక్క చేలల్లో పశువుల్ని మేపే కుర్రాళ్ళ పాలైపోతుంటాయి. లేకపోతే పక్కనున్న గోదావరి కాలవలో పడవలు నడిపే కుర్రాళ్ళొచ్చి ఆ కబురూ ఈ కబురూ చెప్పి ఆమెని ఉబ్బేసేసరికి వాళ్ళ సొంతం కూడా అయిపోతుంటాయి.

కొబ్బరితోట అవతల వుండే నీర్లాది పేటలో మనిషి నరస మ్మొచ్చింది.

"ఏంటే ఇలా వచ్చావు?" అడిగింది ఆదెమ్మగారు.

"ఊరికే మామ్మగారూ! చాన్నాళ్ళయిందిగదా మిమ్మల్నొకసారి చూసివెళాదామని." లౌక్యంగా అంది నరసమ్మ.

పొంగిపోయిన ఆదెమ్మ "మాయమ్మే... అంత దూరంనించి వచ్చావా నన్ను చూడ్డానికి? ఇవిగో తిను." ముందున్న గోనె పట్టామీది సీసాలోంచి రెండు శనగపప్పు ఉండలు తీసిపెట్టింది.

వాటి నందుకుంటూ "మా మనవరాలి పెళ్ళి మామ్మగారూ" అంది నరసమ్మ.

"ఎవరూ... సూరిగాడి కూతురికా?" అడిగింది ఆదెమ్మ.

"కాదండి- ఆఖరోడు సత్యం కూతురికి." చెప్పింది నరసమ్మ.

"చాలా సంతోషమే అమ్మా....ఎప్పుడటా?"

చెప్పిన నరసమ్మ ఆమాటా ఈమాటా చెప్పి "పులిహోర కలపడానికి పళ్ళెం లేదు. మీదో సారిస్తే కార్యం అయ్యాకా తిరిగి తెచ్చేస్తాను." అనడంతో గయ్‌మని లేచింది ఆదెమ్మగారు.

"ఆమధ్య మీ ఆఖరికూతురు సవర్తాడిందని ఒక డెగిశా పట్టుకెళ్ళావు. అంతకుముందు మీ మరిది దినం అని చెప్పి రెండు రాగిబిందెలూ, ఇత్తడి తపేళా తీసుకెళ్ళావు... తిరిగి తెచ్చావా?"

"అయ్యయ్యో కొత్త ఇల్లు నేసే పనిలో పడి మర్చిపోయాను. అన్నీ ఒకేసారి తెచ్చిస్తాను, మామ్మగారూ!"

"ముందు అవి పట్రా....వెళ్ళు."

"చుట్టాలు చాలామంది వస్తున్నారు, మామ్మగారూ?"

"వస్తే రానీ...ఏంయ్! నీ కళ్ళకు నేను వెర్రిబాగుల్దానిలా కనపడ్తున్నానా?"

"మిమ్మల్నలా ఎవరనగలరు, మామ్మగారూ?"

"అన్నా పర్లేదుగానీ, నేను తాంబూళం ఇవ్వడం మాత్రం కుదరదు. ఎందుకంటే మా అబ్బాయి ఉత్తరం రాశాడు... వచ్చేనెల దిగుతున్నాడట" అంది.

"ఏంటీ! పాండురంగం బాబు దిగిపోతున్నారా. ఆ బాబుని చూసి చాన్నాళ్ళయింది. వెళ్ళి పదేళ్ళవ్వలేదూ?'

"అయ్యింది! దిగిన వెంటనే వాడు మేడ బాగుచేయించే పనిలో పడతాడట."

"చాలా సంతోషం, మామ్మగారూ! పెదబాబుగారు కడతాపోయిన ఈ మేడలో మళ్ళీ దీపాలు వెలుగుతాయన్నమాట."

"అవును! వయసై పోవడంవల్ల నేను మర్చిపోయినా వాడికన్నీ గుర్తే. ఆనక వాడు సామాన్లలెక్క అడిగితే నేనేం సమాధానం చెప్పను."

"ఆయన వచ్చేలోపు నేను తిరిగి వచ్చేస్తాను, మామ్మగారూ! పాండురంగం బాబుతో మీరు మాటపడేలా చేస్తానా చెప్పండి...." బతిమాలింది నరసమ్మ.

ఆ బతిమాలే కార్యక్రమం కాస్సేపు సాగా కాస్త మెత్తబడ్డ ఆదెమ్మగారు- "ఆ కనిపించే మిద్దెగదిలో సరంచీమీద వుంటాయి ఇత్తడి సామాన్లు... అందులో వుంటుంది చూసి పట్టుకెళ్ళు" అంది.

లోనికెళ్ళిన నరసమ్మ ఆ తాంబూళంతోపాటు ఆదెమ్మగారి కంటబడకుండా చిన్న కంచు కృష్ణుడి బొమ్మ, వెండి ఉగ్గిన్నే చీరలో దాచేసుకుని బయటికొచ్చి తాంబూళం మాత్రం చూపించింది.

★★★

తవుడులోంచి ఆయిలు తీసే మిల్లులో ఉద్యోగం చేస్తున్న శర్మకి సాయంత్రమైతే ఆ గట్టుమీద నడవడం అలవాటు. అతను అలా నడుస్తున్నప్పుడే పరిచయమయ్యింది ఆదెమ్మగారు.

శ్రేయోభిలాషులమనీ, బంధువులమనీ, దుబాయ్‌లో వుండే మీ అబ్బాయికి ప్రాణ స్నేహితులమనీ వచ్చే జనం ఆ మేడలోంచీ ఏదోటి దోచుకుపోతారే తప్ప నిజమైన మనుషుల్లా ఎవ్వరూ ప్రవర్తించరు. ఏ అవసరంలేకుండా ఆమెని మనసారా పలకరించే మనిషి పొరుగూరివాడైన శర్మ ఒక్కడే.

"ఊళ్ళో వాళ్ళకి మరీ లోకువ అయిపోయాన్రా అబ్బాయ్. మా పాండురంగం వస్తే వీళ్ళ భరతం పడతాడు. అయినా ఒంటరిగా వుంటే బతుకులు ఇంతేనేమో!" అంది ఆదెమ్మగారు.

"మీ మేడపక్క నాలుగిళ్ళు లేస్తే మీరు ఒంటరి ఎందు కవుతారు?" అన్నాడు శర్మ.

"నాలుగిళ్ళు ఎలా లేస్తాయ్‌రా! అదుగో దూరంగా కనిపించే ఆ వంతెన దగ్గర్నుంచి మా మేడదాకా వున్న ఖాళీస్థలాలు ఎవరి వనుకుంటున్నావ్....మావే; కోర్టు గొడవల్లో వున్నాయి.

మన తరపున పీసపాటి మూర్తిగారు వాదిస్తున్నారు. అసలు మా మేడ వెనక యాభై ఎకరాలూ ఎవరి వనుకుంటున్నావ్? అదీ మాదే. మా వారు వేణుగోపాలస్వామి దేవాలయానికి రాసేశారు."

అంతా విన్న శర్మ "అలాగా" అన్నాడు.

అప్పుడప్పుడూ వచ్చి ఆదెమ్మగారు పెట్టే రుచికరమైన భోజనం చేసేవాడు. చల్లలో మిరపకాయలూ, గుమ్మిడి వడియాలూ, చింతచిగురు పప్పు వండినప్పుడు చాలా ఎక్కువే తినేవాడు.

తినకపోతే ఆమె వూరుకునేదా!

"సన్నగా తేగబద్దలా వున్నావ్! కాస్త ఒళ్ళు చెయ్యాలంటే తినా(్రలా" అని గొడవచేసేది.

తనేమైనా ఆమెకోసం తీసుకెళితే- "మే మెవరనుకుంటున్నావ్... కాపవరం జమీందార్లం తెలుసా? మా పాండురంగానికి తెలిస్తే చింపులేస్తాడు నామీద" అని తిరిగిచ్చేసేది.

బాగా చలి తిరిగినప్పుడు "ఇంట్లో బట్టలు వాళ్ళు వీళ్ళు పట్టుకెళ్ళి పోయా(్రరా. మా వాడికి రాశాను ఎ(్రరశాలువా ఒకటి తెమ్మని" అనేది.

"మీ అబ్బాయిలాంటివాడ్నేకదా మామ్మగారూ! నేను తెచ్చివ్వనా" అంటే గయ్‌మని లేస్తూ-

"మే మెవరనుకుంటున్నావ్... కాపవరం జమీందార్లం" అని పెద్దగా కేకలేసేది.

★★★

మధ్యాహ్నానికే దీపాల వేళయినట్టుం దా రోజు.

ఆకాశంనిండా మబ్బులు.

ఆగకుండా వీస్తోంది చలిగాలి.

ఆరోజు సెలవు అవడంవల్ల గట్టుమీదికి బయలుదేరిన శర్మ ఆదెమ్మ గారి మేడదగ్గర కెళ్ళేసరికి ప్లీడరు పీసపాటి మూర్తి కూర్చుని వున్నాడు.

కోర్టులో ఆదెమ్మగారు నెగ్గారట. ఇన్నాళ్ళకి ఈ స్థలాలన్నీ ఆమెకి దక్కాయి.

"మావాడికి ఉత్తరం రాస్తాను. చలి బాగా తిరిగింది. వచ్చేటప్పుడు ఎ(్రరశాలువా మర్చిపోవద్దని కూడా గుర్తుచెయ్యాలి" అంది ఆదెమ్మ.

"అలాగేగానీ నే నో విషయం చెబుతాను. దాన్ని గురించి కూడా పాండురంగానికి రాస్తారా?" అన్నాడు పీసపాటి మూర్తి.

"ఏమిటి?" అడిగింది ఆదెమ్మగారు.

"మనకి తెల్సున్న వాళ్ళంతా ఈ ఖాళీ స్థలంలో తలో ఇల్లు కట్టుకుంటారట! ఊరికే పాకల్లాంటివే. మనం కావాలన్నప్పుడు ఖాళీచేసి వెళ్ళిపోతారు. అయితే ఆ షరతుమీద ఎగ్రిమెంట్ రాయండి. నేను వారి ప్లీడర్ని అన్నాను. దానికి సరే అన్నారు. ఈ విషయం పాండురంగానికి మనవి చెయ్యండి."

గయ్‌మని లేచిన ఆదెమ్మగారు-"వాడు ఒప్పుకున్నా, నేను ఒప్పుకోను" అంది.

టాపిక్ బాగా మార్చేసి ఆమెను కాస్త శాంతపరచిన పీనపాటి మూర్తి-

"చూడండి, ఆదెమ్మగారూ,...ఇన్నాళ్లుగా పోరాడి కేసు గెలిపించిన మీ ప్లీడర్ని నన్ను నమ్మండి. అయినా మేం మీకు ఈనాటి వాళ్ళమా. ఎన్ని తరాల్నుంచి మీ వంశానికి సేవలు చెయ్యటంలేదూ?" అని ఇంకా చాలా మాట్లాడి చివరికి ఆమెని ఒప్పించి చాలా కాగితాలమీద ఆమెతో చాలా సంతకాలు చేయించుకు వెళ్ళాడు మూర్తి.

వెళ్ళిపోయిన ప్లీడరు గురించి చాలా నమ్మకంగా చెప్పిన ఆదెమ్మగారు-

"ఇవాళ పనసపొట్టు కూర చేశాను నీకోసం" అంది.

సాయంత్రం నాలుగింటికే చీకటి పడిపోయింది.

చలిగాలి మరీ పెరిగేసరికి "ఎర్రశాలువా" అని రెండుసార్లు గొణిగింది ఆదెమ్మగారు.

"నేను తేనా; మామ్మగారూ!"

"చెవుడా... ఎన్నిసార్లు చెప్పాల్రా, అబ్బాయ్, నీకు?" చిన్నగా విసుక్కుంది.

★★★

ఆదెమ్మగారి మేడలో దొంగలుపడి సామాన్లన్నీ పట్టుకుపోయారట!

అది తెల్సి పరుగెట్టుకెళ్ళాడు శర్మ.

జ్వరంతో ఒక మూల పడుకుని వుందామె.

చాలా కంచు సామాన్లూ, వెండిసామానులూ పట్టుకుపోయారట.

పంచలోహాలతో చేసిన దేవుడి విగ్రహాలూ, రెండు మూడు బంగారు పళ్ళాలూ, నగలూ కూడా దోచుకుపోయారట!

"మట్టిపిడతలో బంగారు నాణాలు దాచారు పెద్దాయన... అవి కూడా పట్టుకుపోయి వుంటారు" అంటున్న ఆమె చలితో వణకడం మొదలు పెట్టింది.

"పోలీస్ స్టేషన్‌కెళ్ళి కంప్లయింట్ ఇస్తాను. దానికంటే ముందు డాక్టర్ దగ్గరకెళతాను" అన్నాడు శర్మ.

"డాక్టర్ దగ్గరకు వెళ్ళక్కరలేదు. ఊళ్ళో వీరభద్రా మెడికల్ స్టోర్ తెల్సుగా? మందులు నాకు అంటే ఇస్తారు. నాకు ఉబ్బసం. అది వాళ్ళకి తెల్సు" అంది.

గబగబా పరుగెత్తుకు వెళ్ళాడు ఆదెమ్మగారు చెప్పిన మందులషాపుకి.

"ఎలాగుంది ఇప్పు డావిడకి?" మందులిస్తూ అడిగాడు వీరభద్రా మెడికల్‌షాపు స్వామిగారు.

చెప్పిన శర్మ దొంగతనం గురించి కూడా చెప్పాడు.

అంతా విన్న స్వామి- "ఈ వయసులో ఎవరికీ రాకూడని కష్టాలు ఆవిడ కొచ్చాయండీ" అన్నాడు.

"వాళ్ళబ్బాయి పాండురంగం వస్తున్నాడుగా... అన్నీ సెటిలావుతాయి లెండి" అన్న శర్మకేసి సూటిగా చూసిన స్వామి-

"మీరీ ఊరికి కొత్తగా వచ్చారా?" అన్నాడు.

"అవును మూడ్నెల్లయింది."

"అదీ అలా చెప్పండి."

"ఎందుకలా అడిగారు?"

"ఏం లేదు" అని కాస్సేపు నాన్చిన స్వామి, మళ్లీ మళ్ళీ అడిగే సరికి చెప్పక తప్పలేదు.

"వాళ్ళబ్బాయి పాండురంగంగారు దుబాయ్ వెళ్ళినమాట నిజమేకానీ ఆయన చనిపోయాడు."

"ఏమిటీ?"

"అవును! ఆయన పోయి పదేళ్ళయింది." చెప్పాడు స్వామి.

"పదేళ్ళయిందా?"

"ఈ విషయం ఆదెమ్మగారికి తెలుసు. తనకి తప్ప ఇంకెవరికీ తెలియదు అనుకుంటున్న ఆమె వూళ్ళోవాళ్ళు పెట్టే ఇబ్బందుల్ని నెగ్గుకు రావటానికి మావాడొచ్చి తేలుస్తాడు అని బెదిరిస్తూ వుంటుంది....

అతను పోయిన సంగతి ఆమెకంటే ముందే వూళ్ళోవాళ్లకి తెలిసిన సంగతి ఎక్కడో గట్టుమీద మేడలో వుంటూ బయటికిరాని ఆమెకి తెలీదు." చెప్పాడు స్వామి.

"ఆమె బయటికి రాదు సరే! లాయర్ పీనపాటి మూర్తిగారు కూడా తెలీనట్టే మాటాడాడుకదా?"

"అదో ట్రిక్కు."

అంతా విన్న శర్మ మనసు బాధతో నిండిపోయింది.

ఎప్పుడో వరదకి మునిగిపోయి ఇప్పటికీ తేలని గ్రామం గుర్తుకు వచ్చింది.

తనకి తెలీకుండానే నీళ్ళొచ్చాయి కళ్ళమ్మట.

నెమ్మదిగా షాపు మెట్లు దిగుతుంటే-

"మీరు పోలీస్ స్టేషన్‌కి వెళుతున్నట్టున్నారు... ప్రయోజనంలేదు" అన్నాడు స్వామి.

"అదేంటి?"

"ఈ దొంగతనం ఆమె బంధువులే చేయించి వుంటారు. పోలీసులకి చెప్పి దండగ" అన్నాడు.

"ఏవన్నారు?"

"అవునండీ!"

"ఎందు కావిడమీద వాళ్లకంత కష్టం?"

"మాట మావిడల్లం, మనసు పటికబెల్లం అంటారే అలా ఆవిడ నోరుపెట్టుకుని పడిపోయేది అందరిమీదా. దాన్నే పట్టించుకుని, ఆమె మంచితనాన్ని అర్థం చేసుకోలేని బంధువులంతా శత్రువు లయ్యారు" అన్నాడు స్వామి.

జీర్ణించుకోవడం శర్మవల్ల కావడంలేదు.

భారంగా అడుగులేస్తూ గోదావరికేసి వెళ్ళాడు.

గాలి ఆడక ఉక్కగా వుంది.

నది ఒడ్డుకెళ్ళి నిలబడ్డాడు.

ఒక తెల్ల ఆవు ముందుకాళ్ళు రేవడి మట్టిలో కూరుకుపోవడం వలన లేవలేక అవస్థ పడుతోంది.

బూడిదరంగు డేగ ప్రాణంతో వున్న కప్పని నోట కరుచుకు పోతోంది.

రేవులో లంగరేసి వున్న గూటి పడవమీద వాలివున్న కొంగ ఇసుకలో నెమ్మదిగా పాక్కుంటూ వెళుతున్న పీత కనపడేసరికి అమాంతంగా లేచి వెళ్ళి ముక్కుతో దాన్ని పొడిచే ప్రయత్నం చేస్తుంది.

బాగా చీకటిపడింది.

తిరిగి వూళ్ళోకొస్తూ బట్టలషాపు కెళ్ళి వాళ్ళ దగ్గరున్న వాటిలో అతి ఖరీదయిన ఎర్రశాలువా కొనుక్కుని తిరిగి ఏటిగట్టు మీదున్న ఆదెమ్మగారి మేడవేపు నడవడం మొదలుపెట్టాడు.

చలి మరీ పెరగడంతో తనెళ్ళేసరికి బాగా ఒణుకుతోంది ఆదెమ్మ గారు.

ఆమెకి తను తీసుకొచ్చిన మందులు వేసి, శాలువా కప్పాడు.

మర్నాడు పొద్దుటికి ఆదెమ్మగారు చనిపోయిందని చెప్పారు.

కన్నీరంతా నిన్నే కారి ఇంకిపోవడంతో ఇప్పుడు ఏడుపు రాలేదు శర్మకి.

శవం చుట్టూ మూగిన ఆమె బంధువు లందరితోనూ-

"బతికున్నంతకాలం ఎర్రశాలువా అని కలలు గనేది. దయచేసి ఆ శాలువాతోనే ఆమెని మట్టితో కప్పెట్టండి" అన్నాడు.

దానికేం భాగ్యం అనేసి అందుకు ఒప్పుకున్నారంతా.

శ్మశానానికి తనూ వెళ్ళాడు.

ఎర్రశాలువా కప్పుకుని నిద్రపోతున్నట్టున్న ఆదెమ్మగారి శవాన్ని గోతిలో వేసి మట్టితో పూడుస్తుంటే ఎన్నో జన్మల హోరు ఏదో తన చెవులకి వినిపించింది. శవాన్ని మట్టితో పూర్తిగా కప్పేట్టేదాకా అక్కడుండి ఒంటరిగా వెనకొస్తుంటే బంధువుల్లో ఒకతను కాటికాపర్ని పిల్చి-

"రాత్రి నక్కలొచ్చి మట్టి లాగెయ్యకుండా చూడు" అని ఓ ఏభై రూపాయలు ఇచ్చాడు వాడికి.

★★★

ఇక ఆ ఊళ్ళో వుండటం చాలా కష్టం అనిపించింది శర్మకి.

చేస్తున్న ఉద్యోగానికి రాజీనామా చేసేసి బస్సెక్కాడు.

బస్సు ఊరు వంతెన దిగుతుంటే గట్టుమీద కనిపించిన మేడకేసి ఆఖరిసారిగా చూశాడు.

ఊరుదాటి మలుపు తిరిగింది బస్సు.

ముందు వున్న ఆడాళ్ళ సీటులో కూర్చున్న ఒక స్త్రీ. ఎర్రశాలువా కప్పుకుని వుంది. ఆమె కట్టుకున్న చీర, పెట్టుకున్న నగలతో పోలిస్తే అంత ఖరీదైన శాలువా కొనుక్కునే స్తోమతు కాదామెది అనిపించి ఎవర్నో అడిగితే చెప్పారు-

కాటికాపరి భార్యట ఆ మనిషి.

★★★

('స్వాతి' సపరివారపత్రిక - జూలై 1998)✳